

Початок

Лунає дзвінок: це соціальний асистент, психолог, мати чи батько. Звучить запитання, чи є місце, що треба зробити, щоб прийняли хлопця, дівчину, яку процедуру необхідно виконати.

Так виникає перший контакт. Спалахує іскра. Перша думка. Починається пригода, шлях.

Дзвінок передається Валерії; якщо це дівчина — тоді Грації.

Повідомляється, вимовляється ім'я підлітка. Тепер це вже існує, його вимовлено, це сталося. Назавжди.

Перший контакт, перші миті є вкрай важливими, фундаментальними, про них пам'ятатимуть завжди, вони залишаться незгладимими в пам'яті особи. Часто, зідзвонюючись чи зустрічаючись із колишнім вихованцем чи вихованкою, навіть після багатьох років, приємно згадувати та розповідати про їхній дебют, про першу співбесіду, про найперші почуті слова. Запам'ятовується день, година, погода, черговий працівник, хлопець, який провів другу частину співбесіди.

Перша співбесіда, та можна припустити, що слідом будуть інші.

Як саме, яким чином, з яким поглядом, з яким тоном працівник приймає нового вихованця (вихованку) та його (її) рідних? Безумовно, велику роль відіграють витриманість, спокій і впевненість працівника. Але насамперед — задоволення прийняти, познайомитися з новою людиною, побачити нове

обличчя: ти, саме ти, саме така, якою ти є. Дивитися на неї, просто в обличчя, у вічі, без страху, посміхаючись, вперше зачепивши її, в той чи інший спосіб, потім доторкнувшись до неї, поплескуючи її по плечу, вигадавши для неї жарт, люб'язність. У будь-якому випадку приймати її слід не завжди сидючи за столом, але також і здіймаючись на ноги, крокуючи довкола столу, виходячи надвір чи використовуючи певні хитрощі, що створять для неї відчуття затишку, завдяки яким вона відчує, що її приїзд, її ймовірний вступ до спільноти є приємною несподіванкою і задоволенням.

Кожен має відчувати, що його прийняли особливо, його, лише його. Що він є бажаним, тепер і на завжди, щодня, щоранку, так, ніби він — один-єдиний.

Усе це я відкрив у собі в певний момент свого досвіду. Після п'ятнадцяти років поважної праці, майже підсвідомо я раптом відчув потребу заговорити з хлопцем, який готувався вступити до спільноти. Мені кортіло відкрити йому душу, засвідчити йому свій намір, своє бажання. Я зачекав, поки мине хвилин п'ятнадцять від його прибуття, щоб він зміг роззирнутися навколо та зрозуміти трошки про місце, де опинився, про людей, серед яких житиме²⁶. Отже, я підійшов до хлопця і сказав йому: «Я знаю, хто ти, як тебе звати, те, що ти скоїв назовні²⁷. Добре, ми поступово разом про все поговоримо, зрозуміємо та оцінимо все разом. Ми хочемо зрозуміти це й ретельно проаналізувати, через усну та письмову роботу, але мені важливо сказати тобі одразу про одну річ, саме тепер,

26 Деякі вихованці прибувають до спільноти «у закритій коробці», надіслані судовою владою після того, як скоїли якийсь злочин, без попередніх пропедевтичних співбесід.

27 Часто про «справу» нам розповідають по телефону, інколи надсилають письмовий звіт.

коли ти щойно увійшов. Я очікую, що між тобою та мною, між тобою та нами народиться щось велике, щось справді важливе та велике. Я хочу, щоб між тобою та нами, якщо нам вдасться і ми будемо достойні цього, народилася дружба, яка триватиме завжди».

Якби я вступав до спільноти, я безперечно хотів би, щоб мене прийняли саме так. У такий спосіб і з такими словами. У кожному місці, куди мені випаде йти. Я понад усе прагну зустрічати та отримувати постійне запевнення щодо великої, справжньої, неодмінної обіцянки.

Наприклад, якось, проходячи повз одного хлопця, який щойно приїхав до спільноти на першу співбесіду, я раптом, спонтанно, захотів сказати йому одну фразу, яку мені ніколи не доводилося говорити і яка вперше сформувався в мені там, у той день, у ту мить: «Якщо ти вступиш до спільноти, я зміню все, навіть більше, я почну все спочатку, з тобою». Необхідно дати зрозуміти, навіть більше, слід навчитися тому, як передати хлопцеві переконання, що він унікальний і бажаний, що працівники раді його прибуттю, його присутності.

Унікальним і особливим є хлопець, унікальним і особливим є працівник.

Енріко завжди розповідає, що наприкінці його першого дня в спільноті я раптом звернувся до нього із запалом, промовляючи: «Де ти був усі ці роки? Ми завжди чекали на тебе!»

Не слід забувати, що зазвичай підлітка супроводжують батьки. До них також важливо знайти правильний підхід. Вони звертають велику увагу на те, як їх приймають, довго розмірковують щодо способу, часу, поглядів, чуттєвості, мотивації, що ховається в словах та жестах. Рівною мірою це стосу-

ється також і соціальних асистентів та психологів, які супроводжують особу.

Одне слово, мені дуже допомогло ототожнення себе з хлопцем та питання до самого себе: якби я опинився на його місці, якби мені випало пережити такий важливий і драматичний момент, яким чином я хотів би, щоб мене прийняли?

Я завжди хотів мати працівників та колег, здатних ототожнити себе з нашими підлітками, зрозуміти їх, думаючи безпосередньо про їхнє серце, про велике та безмежне очікування їхнього серця. Не стільки й не лише озброєних «науково» чи професійно, але старанних і розумних у прочитанні їхнього серця.

Приймати отак, з інтересом та пристрастю, у будь-якому разі без знижок, без виправдань, без приховувань та без удаваності. Необхідно сказати та запитати все й одразу. Сказати про обтяжливість зобов'язання, яке передбачає вступ до спільноти, про правила, про відмови: починаючи від мобільного телефону до музики, від виходів на вулицю до контактів із зовнішнім світом, з дівчиною чи хлопцем, тоді як зустрічі можливі лише з рідними, проте й вони регулюються. Сказати, що пірсинг треба прибрати, що він не дозволений. Сказати, що ми просимо про максимальне залучення, участь, співпрацю. Що вони повинні допомагати один одному, ставитися до інших по-доброму, делікатно, належним чином, використовуючи адекватну, ввічливу мову спілкування.

Часто нам випадало приймати хлопців та дівчат, яким соціальні асистенти, психологи, інколи навіть судді, казали: «Ви їдете до Пезаро, до "Несподіваного", там є море, пляж, будете займатися спортом, знову почнете ходити до школи, вас буде провідувати дівчина/хлопець, увечері виходитимете про-